

Nr 352

Av herr Rydén m. fl., om undantag från den allmänna varuskatten av konst som försäljes vid utställningar.

(Lika lydande med motion nr 278 i Första kammaren)

Enligt förordningen om allmän varuskatt skall med varor som skattebelägges förstås materiella ting av lös egendoms natur och att försäljningen skall ske under yrkesmässiga former.

Ur dessa synpunkter kan det sägas vara i högsta grad diskutabelt om konst över huvud taget bör varuskattebeläggas. Det torde vara övedersägligt att konstnärer icke producerar varor i vedertagen kommersiell bemärkelse, och det är fullt klart att ingen konstnär vill i fråga om sitt skapande bli jämställd med tillverkare av vanliga handelsvaror. Hans samhällsuppgift varken får eller bör sammanblandas med den uppgift som andra medborgare i samhället utför. Konstnären vill därmed givetvis på intet sätt gradera sin uppgift gentemot andra människors uppgifter i samhället, men i och med att samhället accepterar och enligt vår åsikt än starkare bör betona behovet av konstnärligt skapande vid sidan av det materiella skapandet bör det vara samhället angeläget att även acceptera kulturarbetarens särskilda ställning.

Som alla andra människor måste konstnären leva, och därför är han beroende av att andra människor kommer i åtnjutande av hans skapande och vill erlägga pekuniär ersättning härför.

Det är i detta sammanhang som staten träder in och givetvis anser sig klart ha rätt att kräva den vanliga tributen, som erfordras för att få leva i samhället — alltså skatt på vederbörandes inkomster. Men samtidigt har staten dekreterat att konst också är att jämställa med producerad vara, och i den mån denna vara försäljes »under butiksmässiga former» skall även varuskatt utgå på densamma. Det är detta som måste anses vara orimligt.

Efter motionsvis framförda synpunkter på det felaktiga i att bedöma och beskatta försäljningen av konst när detta skedde via konstnären direkt godtog bevillningsutskottet och riksdagen att dylik direkt konstförsäljning skulle undantagas från varuskatt, och Kungl. Maj:t utfärdade genom riksskattenämnden anvisningar härom. Enligt dessa anvisningar skall varuskatt erläggas om försäljning sker på *utställning* och t. o. m. på ateljéutställning, d. v. s. på sådan offentlig utställning som konstnären anordnar i sin egen ateljé.

Delvis har alltså statsmakterna accepterat begreppet konst som icke handelsvara i vanlig bemärkelse, men samtidigt har man lämnat direktiv om att när försäljningen sker under *vissa* former — alltså från utställning inklusive ateljéutställning, så skall denna försäljning varuskattebeläggas.

Det är gentemot detta uppspaltande som konstnärerna reagerar. De har därför gjort ett flertal uppvaktningar och hemställanden om ändringar till Kungl. Maj:t. Konstnärernas riksorganisation har i sin senaste skrivelse till Kungl. Maj:t framhållit bl. a.

- a) att det torde knappast finnas några saluförda produkter, där priset inom så vida gränser som i fråga om konstverk varierar alltefter framställarens andliga kapacitet — en omständighet, vilken klarare än någon annan torde visa, att betalningen för konstverket ej kan utgöra vederlag för en vara i varuskatteförordningens mening utan i själva verket — oavsett om konstverket säljs direkt från konstnärens ateljé eller vid utställning — utgör honorar för andlig prestation.
- b) Såsom varande ett resultat av andligt skapande kan konstverket ej betecknas som »materiellt ting av lös egendoms natur».
- c) *Den del av en tavla, som med fog kan betecknas som materiellt ting, är duk, färg och ram, varav rimligen bör följa att dessa ting, då de inköpes, bör varubeskattas men ej det konstverk, vari de kommer att ingå.* Konstnären får givetvis även betala denna varuskatt, när han köper sina material.
- d) Då en konstnär presenterar sitt verk vid en utställning, är syftet lika litet av kommersiell natur som då kompositören framträder med ett musikverk eller då scenartisten uppträder inför sin publik.
- e) Slutligen konstaterar Konstnärernas riksorganisation i sin skrivelse till Kungl. Maj:t att varubeskattningen av konstverk kommit att utgöra en broms på kulturell verksamhet, ej blott direkt genom att försvåra konstverkens spridning, utan även i så måtto att konstnären redan svaga ekonomiska ställning i och med den ytterligare påfrestning varubeskattningen innebär för hans ekonomi blivit än mer prekär, varigenom hans kulturskapande insats ytterligare försvårats.

Det råder en viss dualism angående behovet och värdet av det våra kulturarbetare skapar. Å ena sidan framhålles allt oftare, även från ansvarigt politiskt håll, att vi måste satsa mer på kulturskapandet — att vi måste visa större förståelse för samhällets ansvar att värna människornas frihet att välja hur de vill utnyttja sin fritid. De skall ha rätt att välja även det exklusiva och svåråtkomliga, och de skall bjudas att nå bättre kontakt med litteraturens, konstens och musikens värden. Men när det gäller att undanska t. o. m. så pass små bromsar på konstskapandet och möjligheterna för oss människor att komma i besittning av vad konstnärerna skapar, då bygger samhället upp byråkratiskt utformade anvisningar, t. ex. sådana som de här åberopade.

Vi har råd att medge befrielse från erläggandet av varuskatt för försäljning av konst även om denna försäljning sker vid konstutställningar.

Under hänvisning till ovan förd argumentering föreslår vi,
att riksdagen måtte hemställa hos Kungl. Maj:t att utfärda anvisningar i förordningen om allmän varuskatt, varigenom befrielse från varuskatt genomföres för försäljningen av konst vid utställningar, vid vilka verk försäljes tillhöriga den eller de konstnärer, vilkas verk där redovisas.

Stockholm den 25 januari 1962

Ebbe Rydén

Augustinus Keijer

Olof Hammar

Olaus Nyberg